

Nr 270.

Av herr **Holmström** m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1943/44.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 235 angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1943/44 har departementschefen under rubriken Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl., trängtrupperna, anmält, att arméförvaltningen framställt förslag om uppflyttning av den för arméinspektionens trängavdelning avsedda avdelningschefsbefattningen, nu överste i lönegraden Oa 6, till lönegraden Ob 1 samt om inrättande av en ny överstelöjtnantsbeställning, avsedd för en stabchef vid trängavdelningen. För egen del har departementschefen om detta förslag uttalat, att han funnit skäl icke föreligga att i detta avseende göra avsteg från vad vid 1942 års försvarsbeslut förutsatts.

Det må här erinras om att samma fråga var föremål för övervägande vid 1942 års riksdag i samband med behandlingen av försvarsväsendets femårsplan, men att en då i ämnet väckt motion lämnades utan bifall av riksdagen. Riksdagens då intagna ståndpunkt till frågan torde närmast hava varit föranledd av att man icke för det dåvarande hade möjlighet att med säkerhet bedöma de blivande arbetsuppgifterna för trängavdelningen och dess chef.

Sedan trängavdelningen numera organiserats inom arméinspektionen och dess arbetsuppgifter blivit fastställda, synes det oss vara till fullo klarlagt, att chefen för avdelningen med hänsyn till andra motsvarande befattningshavares löneställning bör placeras i lönegraden Ob 1, och vidare synes det förefinnas behov av att en överstelöjtnantsbeställning tillkommer vid trängen, avsedd för placering som stabchef vid trängavdelningen.

Till grund för det av arméförvaltningen avgivna förslaget, vilket anmälts av departementschefen, ligger en utredning, som av inspektören för trängen genom skrivelse den 10 juli 1942 överlämnades till chefen för armén. Där i hemställde inspektören för trängen, att förslag måtte avgivas om uppflyttning av chefen för trängavdelningen i arméinspektionen till lönegraden Ob 1 samt om inrättande av en ny regementsofficersbeställning vid trängen, avsedd för en stabchef vid trängavdelningen. Till stöd härför anfördes i huvudsak följande.

Ehuru enligt 1942 års försvarsplan en sammanhållande inspektör för underhållstrupperna tillkommit, vilkens huvuduppgift, i enlighet med 1941 års försvarsutrednings betänkande, vore att inspektera och åvägabringa enhetlighet i underhållstjänstens bedrivande vid de olika truppdrag, som organisera underhållsförbanden, komme chefen för trängavdelningen alltjämt att utöva en väsentlig del av den inspektionsverksamhet vid trängförbanden, som tidigare utövats av tränginspektören.

Denna inspektionsverksamhet avsåge en starkt utvidgad organisation. Dels hade trängtruppernas fredsorganisation utökats med sju trängmobiliseringscentraler, varjämte ett kompani ur Göta trängkår förlagts inom det nybildade V militärområdet, dels hade trängkårerna var för sig erhållit en avsevärt utvidgad omfattning, så att den normala sammansättningen i fred bleve 9 kompanier mot tidigare 4. Denna ökning, som avspeglades däri, att personaltillgången utökats med 1 överste, 1 överstelöjtnant, 2 majorer, 26 kaptener, 20 löjtnanter, 4 förvaltare, 44 fanjunkare, 59 sergeanter, 440 furirer, 212 korpraler samt 456 vicekorpraler och meniga, och som delvis vore föranledd därav att trängtrupperna skulle omhändertaga all rekrytering och utbildning av fast anställd sjukvårdspersonal för hela armén, vore så betydande, att den väl skulle kunna motivera att cheferna för trängkårerna skulle placeras i samma lönegrad som regementschefer. En dylik uppflyttning ifrågasattes dock icke för närvarande.

De anförda förhållandena talade däremot för att chefen för arméinspektionens trängavdelning omedelbart uppflyttades från lönegrad Oa 6 till samma lönegrad som regementschef, nämligen Ob 1. Då trängkärcheferna vore placerade i lönegrad Oa 6, syntes det redan av denna anledning rimligt, att dem närmast överordnad chef placerades i närmast högre lönegrad. Chefen för trängavdelningen hade dessutom i sin inspekterande verksamhet samt såsom personalkårchef att, beträffande trängen, i stor omfattning utföra samma åligganden som en regementschef ifråga om sitt regemente. Han vore visserligen befriad från att i första hand utföra åtskilliga av en regementschefs förvaltningsuppgifter, men å andra sidan vore den organisation, vars verksamhet han i viktiga hänseenden ledde och kontrollerade, vida mera omfattande än ett regemente. Den bestode sålunda av sammanlagt 36 kompanier och 7 mobiliseringscentraler samt innefattade dessutom även trängens officersaspirantskola, trängofficersskolan, arméns underhållsskola och tre plutonchefsskolor.

I yttrandena över försvarsutredningens betänkande hade inspektören för trängen visserligen ansett, att underhållsinspektören tillika borde vara inspektör för trängen samt att en överste ur trängen borde placeras såsom chef för trängavdelningen. Härvid hade inspektören för trängen emellertid förutsatt, att den nuvarande stabschefen skulle finnas kvar i trängavdelningen.

För ett bedömande av frågan, huruvida i trängavdelningen borde ingå en stabschef eller icke, erfordrades att chefers för trängavdelningen uppgifter vore preciserade.

Försvarsutredningen hade tydligen utgått ifrån, att utbildningen vid trängtrupperna vore så omfattande och så komplicerad att en särskild inspektör vore nödvändig. Propositionen och riksdagsbeslutet gäve däremot uttryck för uppfattningen, att underhållsinspektören jämväl skulle utöva den förutvarande tränginspektörens åligganden.

I samband med utarbetandet av instruktioner hade problemet numera skärskådats i detalj och det hade därvid tydligt framgått, att en omfattande inspektionsverksamhet borde utövas även av chefen för trängavdelningen.

I och med tillkomsten av en för alla underhållsförband gemensam inspektör skapades visserligen möjlighet till en inspektion vid dessa olika truppslag efter enhetliga riktlinjer, som vore nödvändiga med hänsyn därtill, att underhållsförbanden måste utöva sin verksamhet i ofta intim samverkan och alltid under ömsesidigt hänsynstagande till varandra. Redan uppgiften att på detta område skapa överblick och sammanhållning vore emellertid mycket krävande. Därtill komme att området måste förbliva så starkt differentierat, att

man icke kunde göra anspråk på att underhållsinspektören skulle kunna, ifråga om de olika vapenslagens och tjänstegrenarnas verksamhet, utöva en sådan detaljerad och även tekniskt betonad inspektion, som tidigare utövats av truppslagsinspektörerna och som endast kunde utföras av en person, som antingen ägde långvarig förtrogenhet med ett vapenslag eller i varje fall helt kunde ägna sig åt detsamma. Med hänsyn till dessa förhållanden framstode det tydligt, att underhållsinspektörens och chefens för trängavdelningen inspektionsverksamhet måste ligga på olika plan och komplettera varandra. Därtill komme, att chefens för trängavdelningen chefskap för trängens officers- och underofficerskårer skulle kunna bli illusoriskt, om icke därmed förenades en inspektionsverksamhet av den art, som utfördes av truppslagsinspektör. Arbetsbördan vid trängavdelningen komme därför icke att bli mindre än vid den tidigare tränginspektionen. Med den utökning av trängtruppernas organisation och utbildning, som riksdagsbeslutet innebure, bleve det snarare tvärtom. Om chefen för trängavdelningen skulle kunna tillfredsställande lösa sina uppgifter, som särskilt vid genomförandet av organisationsförändringen syntes bli mycket krävande, fordrades ovillkorligen att stabschefsbefattningen återupprättades.

Med anledning av vad inspektören för trängen sålunda anfört föreslog chefen för arméstaben i till arméförvaltningen överlämnade anvisningar rörande beräkning av lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1943/44, att beställningen såsom avdelningschef vid arméinspektionens trängavdelning måtte upptagas i lönegraden Ob 1 i stället för i lönegraden Oa 6 samt att en ny beställning måtte beräknas för en överstelöjtnant vid trängen. Detta förslag upptogs alltså av arméförvaltningen, då ämbetsverket under chefskap av chefen för armén till Kungl. Maj:t avlät lantförsvarets medelsäskanden för nästa budgetår.

I av Kungl. Maj:t infordrat utlåtande hava allmänna lönenämnden och försvarsväsendets lönenämnd uttalat, att de funnit det med beställningen såsom avdelningschef förenade ansvaret skäligen böra föranleda till att beställningshavaren i lönehänseende erhöles något försteg framför trängkårscheferna, som jämväl äro placerade i lönegraden Oa 6, och med hänsyn härtill ville lönenämnderna icke motsätta sig bifall till den ifrågasatta lönegradsuppflyttningen. Det anmälda behovet av en ny överstelöjtnantsbeställning hava lönenämnderna ansett undandraga sig deras bedömande, men de hava ifrågasatt, huruvida icke för ändamålet borde kunna avses en majors- eller kaptensbeställning.

Myndigheterna hava sålunda varit eniga i uppfattningen därom, att trängavdelningens chef bör uppflyttas från lönegraden Oa 6 till lönegraden Ob 1. Denna uppfattning delas av oss. Då avdelningschefen är överordnad trängkårscheferna, och då man kan antaga, att en av dessa vid uppkommande vakans kommer att uppflyttas till avdelningschef och alltså bli befördrad till högre ställning, måste det anses skäligt, att den högre befattningen är placerad i en högre löneställning. Andra befattningshavare med i huvudsak samma ställning och liknande arbetsuppgifter som chefen för trängavdelningen äro undantagslöst hänförda till högre lönegrad än Oa 6, och det kan därför icke medföra några konsekvenser, om trängavdelningens chef uppflyttas. Löneskillnaden är

heller icke av den storleksordning, att det ur statsfinansiella synpunkter kan möta några hinder; lönen i lönegraden Ob 1 är bestämd till 15.000 kronor för år och i lönegraden Oa 6 till 14.010 vid placering i Stockholm. Vi finna oss därför böra hemställa, att riksdagen beslutar om avdelningschefens vid trängavdelningen inom arméinspektionen hänförande till lönegraden Ob 1.

Vad angår frågan om att öka antalet regementsofficerare vid trängen för att tillgodose behovet att kunna placera en sådan såsom stabchef vid trängavdelningen, finna vi också skäl vara anförda härför. Då emellertid en på trängkår placerad regementsofficer för närvarande är av Kungl Maj:t beordrad tjänstgöra vid avdelningen och erfarenheterna av denna anordning torde böra avvaktas, synes det i varje fall tills vidare böra anstå med att öka trängens personalstat med en regementsofficersbeställning. I detta stycke biträda vi alltså för närvarande den av departementschefen intagna ståndpunkten.

På grund av vad som sålunda anförts få vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att den för avdelningschefen i arméinspektionens trängavdelning avsedda överstebeställningen skall från och med budgetåret 1943/44 vara hänförd till lönegraden Ob 1.

Stockholm den 19 maj 1943.

Nils Holmström.

Ruben Wagnsson.

Emil Petersson.

Joh. Friggeråker.
